№ 147 (2647) ■ П'ятниця, 17 серпня 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

В Одесі завершився обласний конкурс «Жінка десятиріччя», присвячений десятій річниці незалежності України.
***На знімку:** лауреат конкурсу директор одеського ПТУ-35 Світлана Пипич зі своїми вихованками.*

Фото Олександра СІРОГО (Укрінформ).

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1114 р. Помер Алімпій (Аліпій, Олімпій), давньоруський живописець і ювелір. Брав участь в оздобленні Успенського собору Києво-Печерського монастиря. ■ 1245 р. Військо Данила Галицького перемогло польсько-угорські загони під Ярославом, завдяки чому було відновлено єдність Галицько-Волинського князівства. ■ 1883 р. Народився публіцист, один з ідеологів українського націоналізму Дмитро Донцов. ■ 1934 р. У Москві розпочав роботу I Всесоюзний з'їзд письменників. ■ 1977 р. Атомний криголам «Арктика» уперше в історії мореплавства досяг Північного полюса.

Митний кодекс готовий, залишилося його прийняти

У комітетах ВР

Парламентський комітет з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій уже підготував 13 законопроектів і 39 документів ще в роботі. Їх плановано внести до порядку денного восьмої сесії Верховної Ради.

Таким чином, протягом наступної сесії ВР комітет запропонує депутатам розглянути в третьому читанні: проект Митного кодексу України, законопроекти про внесення змін і доповнень до Закону «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічній діяльності», «Про лізинг». У другому читанні парламентом плановано розглянути законопроекти «Про непідприємницькі організації», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», «Про державну реєстрацію прав на об'єкти нерухомого майна» та низку інших документів.

Прем'єр збирається до Москви

Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах на початку наступного тижня відвідає Москву з коротким робочим візитом для обговорення проблем урегулювання заборгованості України за поставлений їй російський природний газ. **Як повідомили «Інтерфаксу»** в департаменті урядової інформації Росії, відповідної домовленості було досягнуто Прем'єр-міністром РФ Михайлом Касьяновим та Анатолієм Кінахом під час телефонної розмови.

Інвестори не йдуть, а то й тікають

Іноземні інвестори в першому півріччі цього року вклали в економіку України 367,8 мільйона доларів, що на 12,4 відсотка менше, ніж за відповідний період 2000 року, **повідомляє Держкомстат.** Водночас у січні—червні цього року нерезиденти вилучили капітал з України на суму 98,7 мільйона доларів. Згідно з даними Держкомстату, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій за станом на 1 липня 2001 року становив 4064,5 мільйона доларів, або майже... 83 долари на одного жителя України.

«Ось і школа, ось і клас»

Для батьків і школярів рядки з дитячої пісні сьогодні актуальні як ніколи. Особливо для тих дітей, які вперше переступлять поріг шкіл, гімназій, ліцеїв. За даними Міністерства освіти, цього року до школи підуть понад 600 тисяч першокласників.

Введення нової шкільної системи навчання неабияк турбує батьків. Адже цьогорічні першокласники стануть першими, хто буде вчитися 12 років. Однак у міністерстві запевняють, що перехід на таку систему не буде механічним. Фахівці внесуть зміни до шкільних програм, а також переліку дисциплін. Отож і початкова школа у всіх загальноосвітніх школах буде 4-річною. Вже з другого класу учні вивчатимуть іноземну мову.

А тим часом освітяни занепокоєні демографічною проблемою. Якщо в 1994 році народилося 519 тисяч дітей, то в 1998-му — 419 тисяч. Та це, звісно, проблема дорослих. А поки що діти з батьками бігають по численних шкільних базарах і вибирають то зошити пояскравіше, то ранці, то одяг.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Зі США не домовилися, з білорусами — ще не знаємо

Українська делегація на консультаціях з представниками міністерства торгівлі США, що відбулися у Вашингтоні, не погодилася на запропоновані американською стороною квоти для укладення угоди про самообмеження Україною поставок до США гарячекатаного плоского прокату в обмін на призупинення ними здійснюваного антидемпінгового розслідування. Як повідомив **агентству «Інтерфакс-Україна»** керівник департаменту торговельних обмежень і контролю за зовнішньоекономічною діяльністю Міністерства економіки України, керівник української делегації Володимир Стеценко, американська сторона запропонувала неприйнятні умови.

А інша українська урядова делегація в Мінську провела консультації з представниками МЗС Білорусі у рамках здійснюваного цією країною спеціального розслідування щодо імпорту українських цигарок. За словами заступника керівника департаменту торговельних обмежень і контролю за зовнішньоекономічною діяльністю Міністерства економіки України Ігоря Веремія, сторони домовилися продовжити консультації.

Не можна — і квит

Кіровський районний суд Дніпропетровська скасував реєстрацію депутата облради, голови облдержадміністрації Миколи Швеця. Обласний суд залишив рішення без змін. Так закінчилася не зовсім приємна історія, яка тривала з січня ц. р. Тоді Миколу Антоновича обрали депутатом замість вибулого у Синельниківському районі. Більше півроку в області сперечалися, чи може Микола Швець суміщати це з посадою голови облдержадміністрації. Судова влада визначилася: не може, інформує **наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

Я вам пишу...

Ескалатор — щоразу випробування

Вирушиш, приміром, на роботу з доброю усмішкою, а як станеш на рухливі сходи у метро — гарного настрою як не бувало. Вважаю, що треба це частіше та голосніше, ніж нині, пояснювати недолугим громадянам: лівий бік сходів призначений для проходу пасажирів. Бо коли йдеш ескалатором, ще й чуєш лайку на свою адресу... Друге, що мене дратує, це — простоювання другої стрічки ескалатора навіть у напружені години (а години пік у столиці завжди). Я ніколи не бачив такого, приміром, у Москві: там працюють усі ескалатори. Ну а про те, що хтось став ліворуч і заважає тобі крокувати, взагалі і мови бути не може.

Тарас ЖИТНІЙ.

Київ.

P. S. «Ітера» знову зменшить поставки газу в Україну внаслідок боргів Києва

Форми — дві. А мета — одна

Гіркий досвід Луганська: місто знову без голову

Місцеве самоврядування

Луганськ, напевно, одне з небагатьох міст України, яке на власному гіркому досвіді переконалося в необхідності зміцнення такої демократичної форми життєдіяльності суспільства, як самоврядування, тож роботу тут сьогодні ведуть одразу в двох напрямах. Що цікаво, кожен з них пов'язаний з іменами міських голів Луганська Олексія Данилова і Анатолія Ягоферова, які, нагадаємо, в різний час були достроково позбавлені повноважень мера міста рішенням депутатів міської ради. Стосовно першого керівника Конституційний Суд країни через рік дійшов висновку, що рішення депутатів було незаконне. Долю Анатолія Ягоферова сьогодні визначає Верховний Суд.

Луганський міський Комітет захисту місцевого самоврядування було створено у відповідь на події, що відбувалися у квітні нинішнього року, коли депутати міськради не пустили Анатолія Ягоферова до його робочого кабінету. Комітет було створено спонтанно, в емоційному пориві, тож спочатку він ставив вельми вузьке завдання — покінчити з безпрецедентним захопленням влади в місті, відновити справедливість стосовно Анатолія Ягоферова. Перші масові міські акції було спрямовано саме на це. А сьогодні комітет бачить своє завдання в іншому. Головним напрямом його діяльності стала просвітницька робота серед населення, пов'язана насамперед із захистом конституційних прав. Утім самі керівники комітету схильні вважати, що доти, поки розподілом місцевого бюджету займатиметься обласна влада, позбавивши органи місцевої влади фінансової самостійності, поки не буде встановлено цивілізовані відносини між владою і громадськістю, самоврядування не зможе домогтися такого становища, яке і має посідати в демократичному суспільстві. Однак робота ведеться і, судячи з усього, комітет здобуває авторитет і серед громадян, і серед окремих партій. Якщо для перших нова громадська структура стала інстанцією, де можуть допомогти в розв'язанні, скажімо, комунальних або інших проблем, і таких звернень стає дедалі більше, то для політиків комітет став об'єктом об'єднання політичних інтересів, пов'язаних з виборчою кампанією, що наближається. Політичні партії і правого, і лівого напряму мають намір разом із комітетом формувати свій виборчий список, у якому не буде «олігархічних місцевих кланів і тих, кого патронують органи виконавчої влади». Сприяння комітетові надають також народні депутати Віктор Пинзеник і Віктор Шишкін.

Олексій Данилов вважає, що правозахисну функцію в розв'язанні проблем місцевого самоврядування має виконувати статут міста. Сьогодні група фахівців і науковців громадської організації «Луганська ініціатива», яку очолює Данилов, працює над створенням цього документа. Правозахисну функцію майбутнього статуту посилюють два такі важливі, на погляд авторів, моменти. Йдеться про створення при міськраді громадської палати і затвердження уповноваженого з прав людини.

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

До 10-ї річниці незалежності України

На новій українській марці, зробленій на основі знімка відомого українського фотографа Єфрема Лукацького, зображено момент першого внесення синьо-жовтого прапора України до зали засідань Верховної Ради 24 серпня 1991 року — в день проголошення незалежності України.

Фото УНІАН.

Потрапити до історії парламентаризму

запропонував Верховній Раді Прем'єр-міністр Анатолій Кінах. Але для цього треба прийняти Податковий кодекс.

Цю заяву він зробив у Чернігові під час виїзного засідання Української спілки промисловців та підприємців. Правда, спочатку треба, щоб парламентарії створили спеціальну комісію і доопрацювали документ. А першочерговими завданнями Кабміну прем'єр вважає втілення програми подолання бідності та поглиблення структурних реформ.

Крім того, А. Кінах повідомив, що 15 серпня розпочалися консультації щодо бюджету наступного року. Поки що між представниками уряду та регіонів, а 5 вересня проект бюджету заслухають у Кабміні за участю парламентаріїв, а 15 вересня — подадуть до Верховної Ради.

На думку спостерігачів, позитивну лексику прем'єра своїм виступом зіпсував керівник раніше чи не найбільшого в Європі Чернігівського підприємства з виробництва хімічних волокон Анатолій Лисенко. Він сказав, що нинішня фіскальна політика щодо виробника може «угробити всю економіку. Я не можу вам назвати жодного прикладу, коли підприємцям стало краще хоч у чомусь» — заявив Лисенко.

Владислав САВЕНОК.

Чернігів.

Під час робочої поїздки Чернігівською областю Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах відвідав меморіал відомого українського письменника і етнографа Пантелеймона Куліша і поклав квіти на його могилу.

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (Укрінформ).

Цифри слух тішать. Очі бачать інше

З міського бюджету Києва на організацію літнього відпочинку дітей виділено 12 мільйонів гривень. Начальник управління у справах сім'ї та молоді міськдержадміністрації Олександр Кулик повідомив, що це на один мільйон більше, ніж торік. Саме проблемі літнього відпочинку дітей було присвячено чергове засідання Київського прес-клубу. Спочатку представники міської влади розповіли про досягнення. Наприклад, у наметовому таборі «Витоки», організованому соціальною службою для молоді міськдержадміністрації, в червні-липні оздоровилися майже 700 дітей. А у таборі «Разом заради розвитку» для дітей з функціональними обмеженнями, що у Пущі-Водиці, за цей час поправили здоров'я 146 осіб. Почали діяти й трудові об'єднання молоді для організації сезонних робіт із залученням підлітків із сімей, які нині у скрутному матеріальному становищі. Кожне таке трудове об'єднання складається з 24 чоловік. По місту до роботи залучено 340 підлітків з багатодітних, малозабезпечених сімей.

Загалом, багато юних киян мали змогу влітку відпочити у дитячих оздоровницях Криму, Карпатах та мальовничих куточках інших областей. Однак після інформації головного дитячого курортолога Києва Бориса Борисова райдужні цифри зблідли. У столиці понад 600 тисяч дітей віком до 18 років. З них — 200 тисяч взяті на облік, як такі, що потребують оздоровлення та лікування. Одержати його можуть щорічно у санаторно-курортних закладах лише 20 тисяч дітей, тобто такий підліток може на це розраховувати раз на 10 років.

Не дивно, що депутати Київради Володимир Головач, Олександр Петік, Володимир Слободян, Михайло Вишневецький різко критикували організацію відпочинку дітей у Києві. По-перше, розпорошуються кошти, у тому числі й через різні фонди. У грошей єдиного господаря немає. За словами М. Вишневецького, учителі крізь сльози розповідають про неприкаяних своїх учнів, які відбувають канікули у квартирах та дворах. І таких дітей — більшість.

Багато депутатів у своїх округах самотужки взялися за організацію відпочинку школярів. Володимир Слободян, наприклад, на так звані «депутатські гроші», виділені для округу, з кожної школи відправив по десять дітей на оздоровлення. Депутат Володимир Головач утворив у своєму окрузі «Раду самоврядування», яка, як ніхто, знає потреби сімей у відпочинку дітей і допомагає їх реалізувати. Але щоб дитина відпочила, треба взяти безліч довідок у чиновників міськдержадміністрації. «Ми не відчуваємо роботи соціальної служби», наголосив депутат Київради Михайло Вишневецький, який забезпечив у своєму окрузі відпочинок 200 дітей.

Одне слово, систему слід кардинально міняти, щоб більшість школярів улітку не тинялася вулицями.

Анатолій КАРАСЬ.

Вітаємо з ювілеєм колегу

Абліцова Віталія Григоровича!

За свої 55 років він чимало зробив на журналістській ниві. Нині на посаді заступника голови Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення опікується загальнодержавними проблемами: книговиданням, захистом вітчизняного інформаційного простору, підтримкою ЗМІ.

Тож бажаємо пану Абліцову щастя, здоров'я, трудових успіхів.

Колектив «Голосу України».

Партійні рядки

У соціалістів забирають дах

Напередодні виборів кіровоградські соціалісти можуть опинитися на вулиці. Про це повідомив журналістам голова обласної організації СПУ Микола Садовий. Він розповів, що обком соцпартії орендував приміщення у центрі міста. Але днями надійшло повідомлення з управління власністю міськвиконкому про те, що надану в оренду будівлю виставляють на продаж.

Микола Садовий вважає: такі дії є не що інше, як прояв виборчих технологій, що застосовуватимуться незабаром на повну потужність.

— Владі є чого боятися, — переконаний лідер соціалістів, — партія має в області високий рейтинг, про що засвідчили й попередні парламентські та президентські вибори. Тож опоненти не зупиняться ні перед чим, щоб змінити ситуацію.

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

Це лише для киян

24 квітня нашою газетою було опубліковано інформацію стосовно надання малозабезпеченим сім'ям допомоги у розмірі 1000 гривень. У зв'язку з численними запитаннями повідомляємо, що дана допомога встановлена лише мешканцям столиці розпорядженням КМДА «Про надання одноразової матеріальної допомоги у розмірі однієї тисячі гривень окремим категоріям малозабезпечених сімей при народженні дітей у місті Києві у 2001 році» № 690 від 9 квітня 2001 року.

Багато юних киян мали змогу влітку відпочити у дитячих оздоровницях

Передсвяткові думки

Опустися під землю, начальнику!

Скільки поверхів долає людина за день? А якщо вона — немолода або, ще гірше, інвалід? І живе в будинку без ліфта? А тепер додайте до тих мук «підземки». Вниз — угору, вгору — вниз.

За кордоном під землю заганяють автомобілі. А люди, навіть у найнасиченіших транспортом містах, переходять вулиці у призначених для цього місцях.

Здається, київська міська влада лише те й робить, що, піклуючись про пішоходів, заштовхує їх у підземелля. І будує, і будує нові одно- й двоповерхові переходи. Парку Слави, приміром, тепер і здоровій людині непросто дістатися. Треба спочатку спуститися глибоко вниз, пройти весь торговельний центр, а потім лише...

Хочеться, щоб представники міської влади напередодні Дня незалежності, до якого вони так ретельно готуються, перекопавши все місто, спустилися в перехід біля метро «Шулявська» і подивилися, що там робиться. Та й хіба лише там?!

Мальвіна ЛЕВІНА.

Київ.

До 10-ї річниці незалежності

Чуття української родини

Сьогодні у Дніпропетровську обласним святом «Чуття єдиної родини» розпочнуться заходи, приурочені до 10-ї річниці незалежності України. В обласному центрі зберуться посланці всіх районів та міст Дніпропетровщини. Мета свята — поєднати міста і села, всі регіони області. Програмою передбачені ярмарок і народні гуляння, конкурси, змагання, виставки, концерти тощо.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

Знак біди

Можуть залишитися без риби

Узбережжя Південного Бугу в межах Миколаєва всіяно дохлою таранкою і тюлькою. За словами начальника Державної екологічної інспекції у Миколаївській області Олексія Зайвенка, кілька днів дещо вище за течією річки масово дохли бички. Причиною загибелі риби може бути або прорив каналізаційних труб, які виходять під водою, або небувала спека.

А тим часом на пляжах продовжують відпочивати городяни, рибалки ловлять рибу, **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

Фотофакт

У Луганську відкрито і освячено каплицю Георгія Побєдоносця — в пам'ять про міліціонерів, які загинули під час виконання службових обов'язків.

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Процес пішов

Президент Македонії Борис Трайковський вніс на розгляд парламенту поправки до Конституції республіки, що розширюють права албанської меншини в Македонії. У македоно-албанській угоді щодо мирного врегулювання, на якій базуються президентські пропозиції, містяться положення про підвищення статусу албанської мови, розширення прав албанців у місцевому самоврядуванні та активнішу їх участь у роботі поліції. Парламент Македонії повинен упродовж 45 днів схвалити поправки. Очікується, що паралельно з цим процесом силами НАТО здійснюватиметься роззброєння албанських збройних формувань. Уряд Македонії уже схвалив тимчасове розміщення на території країни обмеженого військового контингенту НАТО, який спостерігатиме за роззброєнням. Повідомляється про узгодження умов і термінів добровільної здачі зброї албанцями.

Командування альянсу оголосило про відправлення 400 військовиків для розгортання штабу та встановлення зв'язку з місцевою владою. Цей контингент складатиметься з британців і підпорядковуватиметься безпосередньо головнокомандувачеві Об'єднаних збройних сил НАТО в Західній Європі. Велика Британія надасть у розпорядження сил НАТО 1800 осіб. А загальна чисельність натовського контингенту становитиме не менш як 3500 осіб. Також оголошено, що за потреби 30-денний термін операції може бути збільшено до 60 днів.

Діаметральні позиції

Ісламські країни зажадали скликання надзвичайного засідання Ради Безпеки ООН для обговорення ескалації напруженості на Близькому Сході. Організація ісламської конференції засудила Ізраїль за захоплення штаб-квартири палестинців у східному Єрусалимі, а також за обстріл палестинських міст на Західному березі.

У свою чергу, США вважають, що пропоновані кроки не допоможуть урегулюванню палестино-ізраїльського конфлікту. За словами заступника речника держдепартаменту США Філіпа Рікера, натомість міжнародна спільнота має зосередитися на реалізації рекомендацій, що містяться в доповіді комісії Мітчелла. Головними завданнями в рекомендаціях названо припинення насильства, відновлення довіри та створення умов для поновлення політичного діалогу між конфліктуючими сторонами, зазначив Рікер. «Ми вважаємо, що дії у РБ ООН не сприятимуть реалізації цих цілей», — заявив він.

Краще пізніше, ніж ніколи

Міністерство закордонних справ Білорусі надіслало офіційну ноту до Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ з проханням направити спостерігачів на президентські вибори в республіці, що відбудуться 9 вересня. Запрошення надіслано з великим запізненням і лише після того, як ОБСЄ виступила з різкою критикою небажання білоруської влади запрошувати західних спостерігачів на президентські вибори.

Вибачайте і погоджуйтеся

Президент Індонезії Мегаваті Сукарнопутрі вибачилася перед мешканцями провінцій Ачех та Іріан-Джайа за багато років репресій індонезійської армії, що придушувала там сепаратистський рух. Водночас Сукарнопутрі наголосила, що ніколи не дозволить цим провінціям відокремитися від Індонезії, як це зробив Східний Тімор у 1999 році. І закликала сепаратистів прийняти запропоновані їм умови автономії.

Спорт

У програмі великого свята

Футбол. **Минулої середи у світі відбулася низка товариських поєдинків на рівні національних збірних.**

Японія—Австралія. 3:0. Чехія—Корея. 5:0. Португалія—Молдова. 3:0. Словаччина—Іран. 3:4. Швеція—ПАР. 3:0. Австрія—Швейцарія. 1:2. Боснія—Мальта. 2:0. Болгарія—Македонія. 1:0. Англія—Нідерланди. 0:2. Фінляндія—Бельгія. 4:1. Франція—Данія. 1:0. Угорщина—Німеччина. 2:5. Ісландія—Польща. 1:1. Ірландія—Хорватія. 2:2. Литва—Ізраїль. 2:3. Норвегія—Туреччина. 1:1. Росія—Греція. 0:0 (воротар Філімонов зіграв увесь матч). Словенія—Румунія. 2:2.

Латвія—Україна. 0:1. **Мелащенко, 19.**

Латвія: **Колінько, І. Н. Степанов, Астаф'єв (І. В. Степанов, 69), Землинський, Лайзанс, Ісаков (Закржевський, 81), Лукашевич (Благанадєждін, 65), Блейделіс (Пучинскас, 74), Пахар, Рубін, Верпаковський (Штолцерс, 60).**

Україна: **Левицький (Перхун, 46), Парфенов (Грановський, 60), Несмачний (Задорожний, 83), Головко, Ващук, Попов (Федоров, 60), Співак (Шищенко, 46), Тимощук, Зубов, Воробей (Серебренников, 46), Мелащенко.**

Арбітр **— Владимир Хринак (Словаччина).**

15 серпня. Рига. Стадіон «Сконто». 25 градусів. 7 500 глядачів.

У симпатичній країні на березі бурштинової Балтики у ці дні відзначають солідні дати. Учора розпочалися урочистості на честь 800-річчя Риги. А днем раніше святкували 80-річчя латвійського футболу. До великої програми ввійшов і матч місцевої збірної з українською.

Перш ніж писати про перебіг поєдинку, хочеться сказати слова вдячності на адресу господарів. Особливо генерального секретаря Федерації футболу Латвії Яніса Межецкіса. І команду, і журналістів зустріли, як бажаних гостей. А для пишучої братії навіть екскурсію до Юрмали влаштували. Та ще й з купанням у морі. Туди її довіз на мікроавтобусі Валдіс Петерсонс з фірми «AD REM». Напрочуд симпатична та ерудована людина. Він з любов'ю і добрим знанням справи розповів і про історію свого краю, і про нинішню ситуацію в країні.

Перед матчем академічний хор виконав державні гімни України та Латвії. А потім почалися справи футбольні. І нехай не ображаються латиські вболівальники, але українські футболісти, як і належить справжнім професіоналам, на святковість моменту уваги не звертали, а діяли безкомпромісно, з повною віддачею. Це — футбол, матч офіційний, який впливає на рейтинг ФІФА.

Звичайно, різниця у класі на користь гостей була помітна. Це навіть за тих умов, що в нашому складі з різних причин не було Шевченка, Реброва, Лужного, Дмитруліна, Гусіна. А в господарів зібралися всі найсильніші. Однак слід віддати належне і латишам. Вони в окремих епізодах були близькі до успіху. Зокрема, лише на 16-й хвилині створили дві голеві ситуації. Спершу сильно і точно пробив Рубін. Але Левицький був пильний. І відразу після подачі кутового І. Н. Степанов, високо вистрибнувши, пробив головою. Слава Богу, м'яч пролетів над самою поперечиною.

Часом гостро діяли українці. Але скористалися лише одним моментом. Блейделіс віддав пас назад партнерам. Із засідки вискочив Мелащенко, перехопив м'яча і зробив усе бездоганно: переграв воротаря і пробив точно.

Наставник збірної Латвії Олександр Старков дав високу оцінку українській команді. Відзначив, що гра з таким суперником піде лише на користь його підопічним. Латиші вже втратили можливість потрапити до фіналу чемпіонату світу. Тому тепер уболіватимуть за збірну України.

До речі, на трибунах симпатичного стадіону було чимало місцевих українців, які гаряче підтримували нашу команду.

Про оцінку матчу з українського боку і про поточні справи національної команди України читайте в наступному числі нашої газети.

А молодіжна збірна України напередодні в Києві виграла в одноліток з Данії — 1:0. Гол забив Молокуцко, 73.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Рига—Київ.

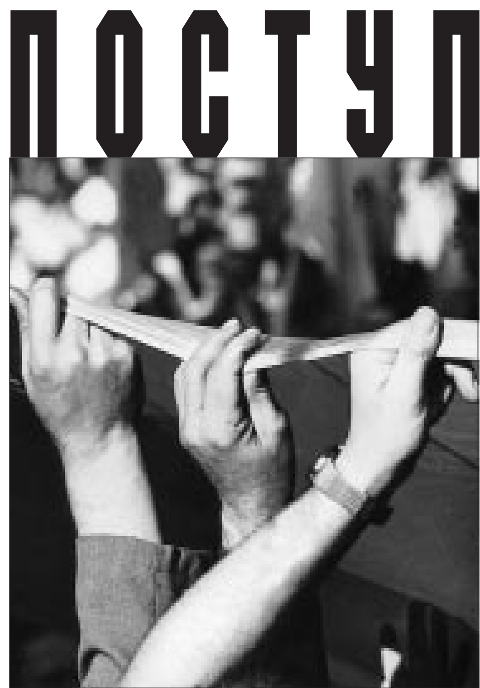
Почесний президент ФК ЦСКА (Київ) Олександр ДАНИЛЬЧУК (на знімку) повідомив на прес-конференції, що розпочався процес передачі Міністерством оборони місту Києву армійського футбольного клубу, який, найпевніше, незабаром називатиметься «Арсенал». Київ матиме 51 відсоток акцій клубу.

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

Цифровий диктофон — у дивані, намети протесту — на майдані

У другому півріччі 2000-го символ України — дракон ще ширше розправив крила

Хіт сезону — імплементація

Це не зовсім зрозуміле напочатку слово тісно увійшло в політичну лексику.

4 липня відбулася нарада Президента України, керівництва Верховної Ради, уряду та лідерів депутатських фракцій і груп. На ній вирішено схвалити на 5-й сесії парламенту три зміни до Конституції за підсумками квітневого референдуму. Однак учасники наради визнають, що до імплементації рішення референдуму постає ціла низка запитань. Якщо до законопроекту, поданого Президентом і проаналізованого КС, буде вписано будь-які зміни, навіть одне слово, його треба буде знову передавати на висновок до Конституційного Суду. А Президент тим часом обіцяє шукати «відповідні механізми» для виконання волі народу. «Якщо це не буде зроблено, то мені нічого буде робити, а уряд повинен піти у відставку». (Відповідних механізмів так і не запустили, уряд пішов у відставку, а Президенту все ще залишається, що робити).

13 липня Верховна Рада попередньо схвалила зміни до Конституції за підсумками «волевиявлення». Восени планується остаточний етап — схвалення 300 голосами. Тим часом КС дійшов висновку припинити провадження у справі за зверненням ВР про визначення конституційної проби депутатського законопроекту, альтернативного до так званого президентського. КС вважає, що для його «легалізації» потрібно було б внести зміни до цілої низки статей Конституції. Одне слово, КС довів Президентові, «що він (КС) є».

А у вересні тема ПАРЄ і ситуація в Україні знову стає актуальною. Моніторинговий комітет розглядає доповідь про виконання Україною зобов'язань перед РЄ. Особливо цікавить ПАРЄ наступний процес внесення змін до української Конституції. Європейська комісія «До демократії через право» (Венеціанська комісія) вважає, що поданий Президентом України законопроект про імплементацію результатів квітневого референдуму «не може бути прийнятий у тій формі, у якій він є».

4 грудня глава парламенту Іван Плющ визнає, що питання імплементації рішень всеукраїнського референдуму не буде повністю вирішено на 6-й сесії парламенту: два законопроекти, передані Президентом до ВР, «викликають низку запитань, над якими треба працювати». А вже перед самими святами Голова ВР зазначає, що одним з боргів, які плавно перейдуть зі старого року в третє тисячоліття, є імплементація рішень всеукраїнського референдуму. З цим питанням, вважає Іван Плющ, ВР потрапила в певну правову колізію. Роздратований Президент закликає до імплементації, а не до політичних розборок.

Крім перманентного імплементаційного процесу і питань, визначених Л. Кучмою як політичні розборки, парламент продуктивно аналізував важливі для держави проблеми. До речі, за підрахунками, 2000 рік визнано найпродуктивнішим у роботі Верховної Ради третього скликання — попри ліричні чи, точніше, політичні відступи від безпосередньої законотворчості. На кінець року прийнято 589 законів, з яких 475 уже набрали чинності. Серед найважливіших подій —дискусії, пов'язані з новою редакцією Земельного кодексу, парламентські слухання, присвячені нульовому варіанту, та прийняття державного бюджету-2001.

Запам'яталися і такі моменти:

У вересні Леонід Кучма просить не плутати його з Єльциним: в Україні престолонаступництва немає. Для нього головне не політичний імідж, а показники економіки.

21 вересня координатором більшості обрано Олександра Карпова. До більшості належить 271 депутат.

Наприкінці вересня СБУ викрила організацію з осіб, яких підозрюють у підготовці збройного повстання в Україні. У ході оперативно-розшукових заходів встановлено групу «диверсантів» — жителів Запорізької, Сумської, Чернігівської областей, які, за даними СБУ, систематично і цілеспрямовано готувалися до повалення конституційного ладу в Україні. Вони належать до Спілки радянських офіцерів. Під час обшуку у затриманих знайдено карту. Заколотники пояснюють, що позначки олівцем — не перелік об'єктів для проведення диверсійно-терористичних акцій, а... грибні місця. МВС скептично ставиться до героїчної пильності конкурентів із СБУ. А Президент про цю справу «знає практично стільки ж, скільки і журналісти».

У жовтні в Ганновері — на батьківщині німецьких марок — заарештовано народного депутата В. Жердицького. Німецькі слідчі органи звинувачують його у зловживанні та шахрайстві з 87 мільйонами німецьких марок, призначених остарбайтерам.

7 листопада в Україні вперше офіційно не відзначається чергова річниця більшовицького перевороту. Замість святкування — панахида в пам'ять жертв тоталітарного минулого.

14 листопада народні депутати з УНР Віталій Шевченко та Євген Жовтяк після десятка безрезультатних звернень до Президента та Генпрокурора з приводу беззаконня, яке чинилося у Василькові Київської області від час виборів голови, розпочали на майдані Незалежності голодовку з вимогою створити тимчасову слідчу комісію ВР. (Значно пізніше таку комісію було створено).

5 грудня відбуваються парламентські слухання, присвячені закриттю ЧАЕС. Ставлення депутатів, як і суспільства, до цієї події неоднозначне. Проблем після закриття може виникнути більше, ніж до цього. Однак 15 грудня зупиняють 3-й блок ЧАЕС. Так розпочався процес закриття станції.

Юлія Тимошенко звітує у ВР про роботу ПЕК

(Продовження. Початок у №№ 15, 34, 46, 56, 66, 75, 91, 100, 110, 117, 127, 139, 143.)

Учасники акції «Україна без Кучми» на вулицях Києва

Під прапором «реформування» атака на реформаторів

У липні правоохоронці начебто перевіряють інформацію віце-прем'єра Юлії Тимошенко: через «Епіцентр» вона оприлюднила такі «цікаві» цифри — з 27 обленерго 10 приватизовано або «перебуває в управлінні певних тіньових структур». Державні обленерго переказують на рахунки генерувальних підприємств від 60 до 98 відсотків коштів за поставлену їм електроенергію, тим часом як приватизовані збирають у себе до 90 відсотків коштів від споживачів, а виробникові переказують 4 — 7 відсотків. Чим закінчилася перевірка, відомо, — звинуваченням на адресу Юлії Тимошенко, яка розкрила підводні «тіньові» течії.

14 липня — у Верховній Раді звіт уряду про виконання програми діяльності Кабінету Міністрів «Реформи заради добробуту». В. Ющенко цифрами доводить: бюджет-2000 — найсоціальніший за всі роки незалежності. Пенсійні борги зменшилися на 32 відсотки, а поточні пенсії виплачуються регулярно. Прем'єр охарактеризовує і ситуацію в ПЕК, де уряд від своїх попередників успадкував енергетичну кризу. У результаті вжитих заходів «живими грошима» нині оплачується 43 відсотки спожитої енергії (на початку року лише 13 відсотків). Голова Комітету Верховної Ради з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Олексій Костусєв, однак, запропонував визнати роботу зі структурної перебудови економіки, енергетичної та аграрної реформи незадовільною: «Кому багато дано, з того багато і питають». Проте представники так званих проурядових фракцій на прикладах доводять, хто саме хоче «багато спитати». Юрій Костенко, наприклад, звертає увагу на зростання супротиву олігархів діям уряду. До речі, на замітку критикам уряду Ющенка: у липні лише за час одного засідання Кабінету Міністрів було скасовано пільги для 200 «блатних» підприємств.

Леонід Кучма на спільному засіданні ради регіонів і уряду закликає «не впадати в ейфорію, бо позитивні зміни ще не позначилися на житті людей», хоч і не заперечує позитивних результатів у роботі Кабміну. Президент висловлює невдоволення ситуацією в ПЕК.

Наприкінці липня в Ашгабаті урядова делегація на чолі з Юлією Тимошенко та віце-прем'єр Туркменістану підписують протокол про поставки туркменського природного газу в Україну, що передбачає доведення обсягу щорічних поставок з 20 до 50 мільярдів кубометрів газу. Планується, що ціна становитиме 42 долари за тисячу кубометрів. Однак результати переговорів викликають неприхований гнів Президента: він «забороняє підписувати будь-які документи», «такі принципові домовленості мають бути на рівні президентів». Секретар РНБО Є. Марчук не бачить іншого рішення, як розраховуватися за борги перед Росією українською власністю. Він згодом вважає, що «на сьогодні сталися уявні поліпшення ситуації в ПЕК».

А 1 серпня у Луганську Юлія Тимошенко обіцяє, що до «нормального життя енергетики залишилося близько двох місяців». За її словами, колишні власники «Луганськобленерго» перевели до офшорних зон 780 мільйонів гривень.

7 серпня в Харкові завдяки зусиллям віце-прем'єр-міністра Ю. Тимошенко та міністра палива й енергетики Сергія Єрмилова не відбулося виокремлення трьох областей — Харківської, Сумської та Полтавської в «енергоострів», як дехто пропонував: таке рішення могло спричинити нестабільність роботи решти системи енергомережі України.

31 серпня Президент доручив Міністерству енергетики, головам облдержадміністрацій і уряду вжити заходів до відновлення на території Харківської, Сумської і Полтавської областей так званого енергоострова. Це «зніме з регіону клопіт з енергозабезпеченням, яке нині не задовольняють наявні енергогенерувальні компанії. До того ж російська електроенергія дещо дешевша за електроенергію нашого ринку». Президент з цього приводу навіть телефонує російському енергобосу Анатолію Чубайсу.

Активізацію дій Юлії Тимошенко на енергоринку намагаються заблокувати «сімейними обставинами»: у серпні ГПУ заарештовує першого заступника глави ЄЕСУ В. Фальковича та члена правління корпорації О. Тимошенко, чоловіка Юлії Володимирівни. І захисники арештованих, і незалежні політики пояснюють нову справу ситуацією, яка склалася не довкола інкримінованих їм протизаконних дій, а довкола віце-прем'єра Юлії Тимошенко: «необхідно змінити руку на газовому крані та на енергетичному пульті».

Згідно з повідомленням, оприлюдненим НБУ **10 серпня**, нарешті досягнуто профіциту бюджету в 0,9 відсотка від загального обсягу ВВП. Минулого року дефіцит бюджету сягнув 1,5 відсотка від рівня ВВП. Тим часом з жовтня минулого року Україна виходить із кризи без кредитів міжнародних фінансових організацій. А всі громадяни України стали очевидцями, якими темпами й обсягами гасяться борги у заробітних платах. За підсумками першого півріччя, надходження до бюджету зросли більш як на 7 мільярдів гривень порівняно з відповідним періодом минулого року. На початок 2000 року заборгованість у пенсіях становила 1263 млн. грн. А за оперативною інформацією на початок вересня, пенсії виплатили скрізь, крім Вінницької області. Прем'єр-міністр вибачається перед усіма нашими пенсіонерами за те, що їм «довелося пережити. Уряд зробить усе можливе, щоб такого більше не повторилося».

1 вересня Віктор Ющенко під час короткого виступу на 10-му економічному форумі «Криниця-2000» в Польщі підкреслив серйозність намірів української держави стати в майбутньому членом ЄС. До речі, тут українському прем'єрові надано перше почесне звання «Людина року». А вдома проти «людини року» та його команди розгортається ще запекліша боротьба. Багато простих людей і громадських організацій заявляють про свою солідарність із урядом Ющенка. Автори листів «до глибини душі обурені печерною дискредитацією... Нинішній уряд заслуговує на довір'я народу. Тому — ми з вами!»

Генпрокуратура штучно акцентує увагу на особі віце-прем'єра Юлії Тимошенко у зв'язку з кримінальною справою, порушеною проти Фальковича і Тимошенка.

10 жовтня у Верховній Раді — день уряду. Слухають питання про ситуацію в ПЕК. Нинішнього року бюджет одержав від підприємств цього комплексу на 1 мільярд 330 мільйонів гривень більше, ніж за відповідний період минулого року. Шахтарі другий місяць поспіль сповна одержують плату за енергетичне вугілля. Докорінно змінилася ситуація на АЕС. Віце-прем'єр Юлія Тимошенко самокритично наголошує, що в електроенергетиці, і особливо у вугільній промисловості, зберігається ще досить складна ситуація, і пояснює чому. Але цих пояснень не чують пропрезидентські фракції, які нищівно критикують діяльність віце-прем'єр-міністра. Поширюється заява прес-служби ДПА, в якій піддається сумніву показники роботи уряду в ПЕК. Виникає так звана арифметична суперечність. У Кабміні протягом тижня робоча група перевіряє дані, оприлюднені Юлією Тимошенко. Перевірка доводить, що вони безперечно правильні. Але цього, з'ясовується, недостатньо. Президент доручає створити спеціальну комісію, яку очолює Євген Марчук. Діяльність комісії затягується понад відведені для перевірки терміни. Президент заявляє: у нього немає жодних підстав піддавати сумніву достовірність інформації податківців. Нарешті Євген Марчук доповідає про існування «подвійної статистики». Прем'єр вважає, що висновки комісії з перевірки звітності в ПЕК необ'єктивні.

Паралельно з арифметичними вправами розв'язується «алгебраїчне» завдання. На розширеному засіданні координаційного комітету боротьби з корупцією та організованою злочинністю Президент обурюється: легалізація тіньових капіталів могла б забезпечити понад 17 мільярдів гривень додаткових бюджетних надходжень. Але над залученням до економіки тіньових коштів «у нас працюють мало, мляво й непрофесіонально». Хто і з яких причин нехтує виконання доручень? — питання надто риторичне. І надто цинічне в контексті реальних дій конкретних осіб та конкретних покровителів.

У Сочі відбуваються переговори Л. Кучми з В. Путіним, які в зарубіжній пресі оцінено як «чергову здачу національних інтересів України на користь Росії». Росія приймає пропозицію України про участь у приватизації української газотранспортної системи.

На початку жовтня відбулася ротація в МЗС. Замість прозахідника Тарасюка у крісло міністра повертають Анатолія Зленка. Президент пояснює: сьогодні дещо інша ситуація в Європі і світі, тому потрібні нові люди. Ситуація справді стала іншою. Але Європа і світ тут ні до чого.

Наприкінці року ще більше зростає загроза повалення уряду Ющенка. Олігархічні клани кинули відкритий виклик його команді і розпочали цілеспрямовану пропагандистську кампанію у контрольованих ЗМІ. В. Медведчук, між іншим, заявляє на прес-конференції, що він не належить до таких політичних сил, яким вигідна відставка уряду. Спантеличені журналісти не розуміють: невже вони пропустили заяву п. Медведчука про вихід з лав СДПУ(о)?

4 грудня відбувається прес-конференція Віктора Ющенка. Попри шалені атаки опонентів він вважає 2000 рік найкращим періодом у своєму житті. Державні фінанси вже не співають романси олігархам та халявникам, які збивали капітал на державних грошах. В. Ющенко бажає українцям у новому столітті, у новому тисячолітті чистих і світлих, як різдвяний сніг, помислів і вчинків. «Чистоту» цих помислів довів квітень нового століття.

«Справа Гонгадзе» у дзеркалі «касетного скандалу»

6 вересня у Нью-Йорку в штаб-квартирі ООН відкрився саміт тисячоліття. На ньому Леонід Кучма підписав декларацію «Терпимість і різноманітність: погляд у XXI століття». Країни, що підписали цей документ, заявляють про свій намір сповідувати толерантність і увагу до прав людини. А рівно через 10 днів, 16 вересня, «погляд у XXI століття» затьмарився: пізно ввечері у центрі Києва зник відомий журналіст, керівник Інтернет-проекту «Українська правда» Георгій Гонгадзе.

За кілька місяців до зникнення Георгій повідомляв про спроби залякати його людьми, які відрекомендовувалися співробітниками міліції. Журналіст навіть звертався до ГПУ, але та «не помітила фактів стеження». Для розшуку Георгія створено слідчо-оперативну групу. Через кілька днів невідомий телефонує до посольства Грузії і повідомляє, що зниклий журналіст перебуває на території Московського району і вказує на трьох осіб, начебто причетних до злочину. Це кримінальний авторитет Кисіль, народний депутат Олександр Волков та міністр внутрішніх справ Юрій Кравченко. «Герої наводки» відкидають звинувачення на свою адресу. Повідомлення про зникнення опозиційного журналіста з'являються у провідних ЗМІ світу. Там нагадують, що утиски свободи преси вже давно мають в Україні систематичний характер.

Сім'я Георгія Гонгадзе — вони ще разом і щасливі

22 вересня перший заступник міністра внутрішніх справ Микола Джига зізнається, що політичну версію відмели: Георгій не був визначною політичною і громадською постаттю. Але «справою займаються найдосвідченіші професіонали з Печерської райпрокуратури». Заступник Генпрокурора Сергій Винокуров інформує депутатів про хід розслідування обставин зникнення журналіста і обіцяє, що по завершенні слідства прокуратура дасть відповідь на всі запитання, які виникли у зв'язку з цією справою.

23 вересня, у суботу, на Хрещатику відбувається хід зі смолоскипами. Так відзначають тиждень із дня зникнення Георгія Гонгадзе. За повідомленням голови СБУ Л. Деркача, діапазон версій, що розглядаються, — від політичної розправи до... інсценування зникнення. За словами міністра Ю. Кравченка, проводяться безпрецедентні пошуки. До них долучається Інтерпол. Створюється і тимчасова депутатська слідча комісія на чолі з Олександром Лавриновичем.

28 вересня зірвано телеміст між українськими журналістами і пресовим підкомітетом Комітету ПАРЄ з питань культури й освіти. Зникнення Георгія і обговорення ситуації довкола цього хтось маскує повідомленням про закладену бомбу в бізнес-центрі, звідки починався український кінець телемосту. Член української делегації в ПАРЄ Б. Олійник підсумовує: «Сьогодні ми всі переконалися, що свобода слова в нашій державі є. Єдине, що їй заважає, — то це бомби». Інколи заважають і солідні «ксиви». **27 вересня** особи, що пред'явили посвідчення офіцерів СБУ, вивезли з київської друкарні СП «Українська книга» вже готовий наклад 38-го номера кременчуцької опозиційної газети «Інформаційний бюлетень».

4 жовтня перший заступник міністра внутрішніх справ М. Джига інформує, що, за даними слідства, Георгій заборгував 5 тисяч доларів. Він, розповідає компетентний міліціонер, узагалі дуже часто позичав гроші і не любив віддавати. Тому слідство не відкидає версію «самовільного зникнення». Ця версія вочевидь не переконує багатьох народних депутатів. Парламентарії підтримують запит народних депутатів з групи «Соборність» до секретаря РНБО Є. Марчука про заслуховування Радою питання про стан свободи слова та вжиття заходів для захисту журналістів. Автори нагадують, що лише за 9 місяців 2000 року майже 40 журналістів зазнали нападу невідомих осіб.

6 жовтня про обставини зникнення Гонгадзе депутатів інформує Юрій Кравченко. Від самого початку виступу він відкидає політичні обставини. Але не може відповісти на запитання, хто встановив стеження за Гонгадзе за кілька місяців до його зникнення.

17 жовтня голова СБУ Л. Деркач запевняє журналістів: їхній колега живий. А Олександр Лавринович переконаний, що правоохоронці свідомо видають дозовану інформацію про результати розслідування. Вони справді провели неймовірний обсяг роботи, встановлюючи всі проблеми і життєві обставини Г. Гонгадзе. Крім політичних аспектів його зникнення.

3 листопада в Таращанському районі Київської області знайдено тіло людини без голови, закопане на глибині 50 см. Виникає припущення, що це останки Гонгадзе. Однак представники МВС спростовують: за їхніми твердженнями, труп — дворічної давності. Правоохоронці «на 200 відсотків переконані», що він не належить Гонгадзе. Група колег Георгія перевіряє інформацію на місці. В Білоцерківському відділенні судмедекспертизи їм показують знайдені останки чоловіка. Друзі зниклого журналіста з опису речей, знайдених при трупові, впізнають прикраси Георгія. Їм видають свідоцтво про смерть. Але поки вони шукають машину і домовину, тіло з моргу зникає в невідомому напрямку. Пізніше з'ясовується, що його в авральному темпі забрали до Київського бюро судмедекспертизи. У місцевого експерта п. Воротинцева, який перший ідентифікував тіло, починається смуга «службових неприємностей».

28 листопада — вибух, потужніший за бомбу: початок «касетного скандалу». З трибуни парламенту лідер соціалістів Олександр Мороз заявляє про причетність високих посадових осіб до зникнення Георгія Гонгадзе. За його твердженням, замовником виступив Президент України, виконавцем — міністр внутрішніх справ, а у злочині був поінформований глава АП В. Литвин. Тут же, у приміщенні ВР, О. Мороз надає можливість журналістам і всім бажаючим прослухати аудіозаписи розмов, на підставі яких і було зроблено його сенсаційний висновок. Ці записи голові СПУ ще в середині жовтня передав один із офіцерів СБУ, як пізніше з'ясувалося, офіцер із служби охорони Президента Микола Мельниченко, що нині з причин безпеки переховується за кордоном. Перші прослухані фрагменти розмов справді стосуються зникнення Георгія. Прес-служба Президента розцінює це як образу і паплюження глави держави. Між іншим, Л. Кучма 28 листопада заявляє, що за жодних обставин не збирається думати про третій президентський термін.

Група співробітників СБУ висловлює глибоке обурення заявою Мороза і тим, що плівки йому начебто передав офіцер: «Це неможливо з технічного, організаційного і фізичного боку». Мороз «очорнює чесне ім'я офіцера СБУ» (пізніше обурення зазнало значних метаморфоз: змушені неспростовними фактами визнати «можливість з технічного, організаційного і фізичного боку», колеги Мельниченка таврують «зрадника офіцерської честі»).

Президент, перебуваючи в Мінську, оцінює заяву Мороза як провокацію: можливо, за участю іноземних спецслужб. Правда, пізніше, в Москві, Л. Кучма визнає, що за касетами — «професіонали наші, доморощені». Міжнародна організація «Репортери без кордонів» розпочинає серію листів до Президента на тему: стурбованість долею Гонгадзе та

(Закінчення на 6-й стор.).

Цифровий диктофон — у дивані, намети протесту — на майдані

У другому півріччі 2000-го символ України — дракон ще ширше розправив крила

(Початок на 5—6-й стор.).

практикою насилля до журналістів в Україні. У грудні версія зникнення Гонгадзе трансформується в «ін'єкцій-ну»: за новими даними слідства, Георгія звели зі світу зловмисники-грабіжники за допомогою шприців. Зигзаги слідства, замовчування очевидних фактів і «професіоналізм» правоохоронців викликають міжнародний скандал.

16 грудня Президент звертається до співвітчизників із заявою «про свідомо спровоковану і чітко сплановану політичну кампанію. Її мета — виставити Україну в очах світу як нецивілізовану державу, дике і темне суспільство... Мені ні в чому виправдовуватися».

Тим часом співробітники голландського інституту прикладних наукових досліджень заявляють, що аудіозаписи не були створені за допомогою комп'ютера, хоча якість звучання плівок погана.

З М. Мельниченком за кордоном зустрічаються члени тимчасової слідчої комісії С. Головатий, О. Жир і В. Шишкін. Зустріч і свідчення офіцера депутати фіксують на плівку.

8 грудня, повертаючись додому, вони потрапляють під обшук — на зеленій смузі аеропорту «Бориспіль». Це яскраве свідчення «депутатського імунітету» обурює більшість парламентаріїв. М. Потебенько запевнює, що проведенню генетичної експертизи заважає хвороба матері Георгія. Леся Гонгадзе з обуренням заперечує це твердження і обіцяє звернутися до суду з позовом на Генпрокурора.

12 грудня привезену депутатами відеокасету — 24 хвилини — демонструють у сесійному залі ВР. Микола Мельниченко з екрана стверджує, що «документацію Президента України почав проводити після того, як став свідком під час виконання службових обов'язків, як Президент Леонід Кучма віддає злочинний наказ. І тільки після того, як дізнався, що цей наказ виконано, я став документувати подальші події». Запис провадився за допомогою цифрового диктофона, захованого у президентському дивані. Усі наявні записи, як і сам диктофон, майор готовий передати для незалежної експертизи. Мету вчинку пояснює просто: «Покласти кінець тим злочинним діям».

13 грудня ситуація зі свободою слова обговорюється на засіданні Комітету з культури і освіти ПАРЄ. Президент квапиться підписати указ «на випередження» — про підтримку ЗМІ, який, на його думку, «взагалі зніме проблему зі свободою слова в Україні з порядку денного».

13 грудня силовики в парламенті відповідають на запитання, спричинені «касетним скандалом». Відповідають мляво, ховаючись за «таємницю слідства». Більшість депутатів наполягають на об'єктивному і правдивому розслідуванні зникнення журналіста та обставинах, що виникли навколо цього. У Мороза є ще одна відеокасета від Мельниченка. Представник Президента в парламенті Р. Безсмертний натякає на можливе введення в Україні надзвичайного стану «внаслідок неконтрольованого загострення ситуації».

14 грудня відбувається спеціальне засідання парламенту, присвячене «справі Гонгадзе». Депутати переглядають ще одну відеоплівку із заявою майора «в екзилі». Даних про проведення експертизи тіла, знайденого під Таращею, і досі немає. М. Потебенько інформує, що куратором слідства призначено заступника Генпрокурора О. Баганця. І хоча в нього немає сумніву, що записи — фальшивка, Генпрокурор з етичних міркувань усуває працівників МВС від участі у розслідуванні. «Пошуками істини» займатимуться працівники прокуратури та колеги колишнього офіцера охорони, хоча цифровий диктофон «розшифровує таємниці слідства»: і Генпрокурор, і голова СБУ виконують незаконні розпорядження Президента.

ВР 231 голосом приймає постанову, якою рекомендує Президентові терміново звільнити з посад голову СБУ Л. Деркача та голову митної служби Ю. Соловкова. Парламент також пропонує звільнити з посади міністра внутрішніх справ Ю. Кравченка і хоче заслухати звіт Генпрокурора про діяльність прокуратури «у справі Гонгадзе».

Голова СБУ Л. Деркач звертається до співвітчизників з попередженням про провокацію, бо «без дозволу і підстав ніхто нікого не слухає». Багато хто із співвітчизників готовий погодитися з головою спецслужби: підстави слухати справді були.

15 грудня учасники студентської голодовки 90-го року проводять на майдані Незалежності акцію проти «потоку дезінформації у справі зникнення журналіста Гонгадзе». Л. Кучма ще раз «з усією відповідальністю» заявляє, що аудіозаписи — провокація. «Таких розмов за моєю участю не було і не могло бути». Пізніше Президент визнає, що частину справжніх розмов вмонтували у сфальсифіковані. Він також щиро зізнається, що часто вдається до «директорської лексики», від якої «ламає вуха» в усіх, хто слухав записи майора-цифровика.

17 грудня Євген Марчук натякає, що вся ця історія вигідна В. Ющенку і Ю. Тимошенко. Вони сфабрикували касети і «організували» М. Мельниченка, бо таким чином відводять від себе критику Президента. На центральному майдані столиці починається голодовка молоді. Пропрезидентські видання і телеканали шельмують Мороза, Головатого, інших «ворогів нації» і захищають гаранта Конституції.

18 грудня (нагадую, тіло знайшли 3 листопада) Мирославі Гонгадзе нарешті пред'являють для ідентифікації знайдені під Таращею тіло та речі. Мирослава стверджує: є велика вірогідність того, що тіло належить Георгію.

Олександр Мороз після оприлюднення записів розмов Президента

У другій половині грудня розгортається акція «Україна без Кучми». Її учасники, представники різноманітних політичних сил, вимагають незалежного розслідування касет і «справи Гонгадзе». Проте відповідні інстанції відмовляються від закордонних експертиз: на даному етапі слідства «для цього немає підстав». Альтернативні мітинги на підтримку Президента Леоніда Кучми нечисленні, попри залучені «адмінресурси».

Перед новорічними святами зростає наметове містечко учасників акції на майдані Незалежності. Гранітні плити знову стають полігоном протесту.

На арену виходить і давній перевірений метод: керівники багатьох місцевих органів влади, прості громадяни — доярки і шахтарі — «штурмують» поштові відділення для відправлення на Банкову телеграм і листів із проханнями до Президента «скористатися всіма конституційними засобами, аби не допустити втягування українського народу в безодню смертельно небезпечної конфронтації». Пропрезидентські партії створюють комітет захисту Президента. Але ті, хто захищає Основний Закон від його... захисників, сповнені рішучості й енергії. Акція «Україна без Кучми» набирає розмаху. Ситуацію посилює «різдвяний подарунок» Києву від Страсбурга: відразу два комітети ПАРЄ ініціюють надзвичайні слухання з проблеми свободи слова в Україні.

Акція «Україна без Кучми». Студенти в парку Шевченка

22 грудня Старокиївський суд забороняє учасникам двох «перпендикулярних» акцій вписувати у святковий інтер'єр столиці намети. А головне управління з благоустрою КДА обіцяє створити «вітер», який розвіє всі намети. Однак до «вітру» не доходить. Демонстранти виконують рішення суду — на час різдвяно-новорічних вакацій. Нове тисячоліття на майдані зустрічає один намет — символічний. Імені Георгія Гонгадзе.

21 грудня Верховна Рада приймає постанову «Про заходи щодо прискорення розслідування справи стосовно зникнення журналіста Георгія Гонгадзе». Депутати мають намір звернутися до РЄ та ОБСЄ з проханням організувати проведення незалежних експертиз аудіозаписів, що стосуються зникнення журналіста, та ідентифікації таращанського тіла. Це рішення приймається на тлі нового вітання від Миколи Мельниченка. Він готовий поділитися черговою порцією плодів своєї допитливості. Записи начебто розмов Президента з відомими в державі особами тішать «багатством лексики» і різнотем'ям.

21 грудня депутати прийняли у новій редакції закон про тимчасові слідчі і спеціальні комісії ВР. Як відомо, Президент з особливим задоволенням застосовував право вето до цього закону.

26 грудня матеріали у справі Гонгадзе відправлено на незалежну експертизу за межі України. Це зроблено на підставі рішення парламенту. Проведення цих експертиз має винятково морально-психологічний аспект: висновки незалежних експертів не можуть бути доказом в українському суді. А вже 27-го Президент обурюється тим, що Верховна Рада не виконує поставлені перед нею завдання. «Ініціатори політичного збурення... намагаються використати Верховну Раду як детонатор для вибуху», — таким евфемізмом Л. Кучма описує своє ставлення до «морально-психологічного аспекту». Незалежні політики в передноворічних коментарях пояснюють ситуацію «кризою політичного режиму», яка почалася в Україні набагато раніше, ніж майор Мельниченко придбав цифровий диктофон.

Затяжне святкування Нового року і Різдва не вивітрило уваги суспільства до «справи Гонгадзе» та «касетного скандалу». Ці два атрибути «буденних днів» «дракон» переніс і в 2001 рік. Ті, хто розслідує справу, ще довго плуталися у версіях і показаннях. Зрештою, це «таємниця слідства» й донині. Експерти начебто довели, що «таращанське тіло» все-таки належить Георгію Гонгадзе. Тепер на цьому із стовідсотковою впевненістю наполягають ті, хто раніше все заперечував на 200 відсотків. Саме ця плутанина посіяла сумнів у серце Лесі Гонгадзе: вона не впевнена, що тіло, яке зберігається нині в морзі, належить її синові. Бідолашна мати наполягає на додатковій експертизі, в чому їй відмовляють «на даному етапі слідства». Тому і досі не поховано тіло, як і досі немає чітких крапок у цій справі. Не розставлено чітких акцентів і в «касетному скандалі». Та, попри сподівання декого, цікавість до цих справ не згасла. Вона просто трансформувалася з «наметового» бунту на підготовку до всеукраїнського референдуму про недовіру Президентові Кучмі та до майбутніх парламентських виборів.

***

Витівки «дракона» позначилися не лише на боротьбі з командою реформаторів, на утисках преси, зникненні Георгія Гонгадзе та на темах підслуханих розмов гостей «диванної партії». Пунктирні лінії також промовисті: стихійне лихо в кількох областях України; трагедія у Болеславчику на Миколаївщині; масове отруєння грибами на Сході і Півдні країни.

14 серпня на 65-му році пішов із життя Іван Куньов, заступник голови Комітету у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів.

15 грудня після тривалої і тяжкої хвороби помер глава УГКЦ Мирослав Іван кардинал Любачівський.

Минулий рік запам'ятався: участю нашої збірної на Олімпіаді в Сіднеї, ротацією президента ФФУ (замість народного демократа В. Пустовойтенка український футбол «розбудовує» об'єднаний соціал-демократ Григорій Суркіс), перейменуванням вулиці Косіора на вулицю В. Чорновола та скандалом довкола ордена тамплієрів. І, звичайно, гучним святкуванням Дня незалежності. Його відзначали, як могли і як звикли. Хто парадом, хто салютом, хто підкресленням своєї провідної ролі у досягненні державної самостійності, а хто — демонстрацією власної мужності. Олександр Сухан піднявся на Говерлу на інвалідному візку. Разом з ним підкорив найвищу гору українських Карпат і Юрій Граб, котрий ще в дитинстві втратив обидві ноги.

Дуже хочеться вірити, що поранена Україна підніметься на висоту і здолає свою «Говерлу». Звичайно, якщо ми, її діти, здатні прогнати «дракона».

Підготувала Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША, Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ПОГЛЯД КРІЗЬ ВІКИ

ДО 10-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ ВИЙДЕ ДРУКОМ ПЕРША КНИГА «ВИДАТНІ ДІЯЧІ УКРАЇНИ МИНУЛИХ СТОЛІТЬ» В СЕРІЇ «ЗОЛОТІ ІМЕНА УКРАЇНИ»

Дана **РОМАНЕЦЬ**

От де, люде, наша слава,
Слава України!
Тарас Шевченко

«Бувають люди, яких ми можемо назвати не тільки витворами, але й творцями свого часу. Час поставив їх на дорогу , власне, дав їм певний вихідний пункт; час показав їм тії болі, що на їх вони мають озиватися; час вложив їм у руки матеріал, з якого вони ліпитимуть свої витвори... Вони ніколи не йдуть по лінії найменшого опору, а немов навмисне, з протесту, вибирають собі найтяжчу дорогу, найбільш терням закидану та перешкодами обставлену, і простують нею — куди?» — так видатний культурний діяч Сергій Єфремов писав про своїх сучасників, велетів духу, слова і пера, які творили історію України власною працею, які клали на вівтар кращої долі України своє життя. Куди ж простували сотні, тисячі славетних українців, чиї імена золотими літерами назавжди закарбовано на скрижалях української історії? Сьогодні, напередодні 10-ї річниці незалежної України, ми знаємо відповідь на це запитання. Адже саме нам випало бути сучасниками відродженої української держави — віковічної мети поколінь наших попередників.

Незалежній Україні десять років. Проте цей символічний ювілей не має залишити в забутті ту Україну, історія якої налічує тисячоліття. Свято нашої сучасності не повинно затьмарити постаті видатних діячів минулих століть – тих, хто не дожив ні до проголошення незалежності, ні до її 10-літнього ювілею, та хто ніколи ні на мить не втрачав віри в утвердження української державності. Княгиня Ольга, Володимир Мономах, Тарас Шевченко, Михайло Грушевський, Володимир Вернадський, Олександр Довженко... Сотні українців своєю працею писали славну історію нашої держави, і саме їм, кращим синам і дочкам України, присвячено меморіальний альманах «Видатні діячі України минулих століть». Це унікальне повнокольорове видання представляє державних та громадських діячів, науковців, митців, які стали духовною та інтелектуальною елітою України. Їхні імена увійшли до світової історії, а багатовікова праця стала міцним фундаментом нашого сьогодення.

Презентація золотого літопису визначних історичних особистостей, які стали уособленням духовного й інтелектуального потенціалу нашого народу, відбудеться 18 серпня у Національному палаці «Україна» на III Всесвітньому форумі українців — напередодні відзначення 10-ї річниці Незалежності України. До речі, книга «Видатні діячі України минулих століть» уперше засвідчить, що сучасна Україна прагне розповісти історичну правду і назавжди прибрати штучний кордон між діаспорою та «материковою» Україною. Саме тому серед видатних діячів минулих століть є й українці, які свого часу опинилися поза межами України, проте ніколи не припиняли праці задля своєї Батьківщини.

Видання «Видатні діячі України минулих століть» здійснюється в рамках Національного проекту «Золота книга української еліти», Оргкомітет якого очолив Леонід Кравчук, а Редакційну раду проекту — академік НАНУ Валерій Смолій, директор Інституту історії України Національної Академії наук України. До складу Редакційної Ради входять віце-прем'єр-міністр, академік НАНУ Володимир Семиноженко, віце-президент НАНУ, директор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАНУ, академік НАНУ Іван Курас, міністр культури і мистецтв України Юрій Богуцький, поет, голова Товариства «Україна — Світ» Іван Драч, академіки НАНУ Іван Дзюба, Микола Жулинський, Ярослав Ісаєвич, Олексій Онищенко, головний редактор «Енциклопедії української діаспори» Василь Маркусь, член-кореспондент НАНУ Володимир Литвин, доктор історичних наук, професор Віталій Чишко.

Відповідно до рішення Президії Товариства «Україна — Світ» спонсорам і меценатам, які зробили найвагоміший внесок у підготовку та випуск у світ меморіального альманаху «Видатні діячі України минулих століть», буде вручено ***Почесну відзнаку та диплом Товариства.***

Упорядники меморіального альманаху «Видатні діячі України минулих століть» — компанія «ЄВРОІМІДЖ», Інститут історії України НАНУ, Товариство «Україна — Світ» та Інститут біографічних досліджень. Співголови редакційної колегії — академік НАН України Валерій Смолій та голова Товариства «Україна — Світ» поет Іван Драч. Головний редактор альманаху — голова Секретаріату цього ж Товариства Олександер Шокало. А в числі членів колегії — академіки Ігор Юхновський та Ярослав Яцків, доктори наук Михайло Демченко, Валерія Нічик та Олександер Федорук (Україна), Марко Антонович (США), Валер'ян Ревуцький (Канада), Володимир Косик (Франція), Галина Кошарська (Австралія), Василь Антонів та Віктор Чумаченко (Росія), Богдан Осадчук (Німеччина), Віра Вовк (Бразилія), Святомир Фостун (Великобританія), Степан Козак (Польща), Микола Мушинка (Словаччина), інші достошановні представники українства в Україні й світі. Видання надруковане українською та англійською мовами.

Авторський колектив альманаху доклав чимало зусиль для того, щоб перед читачем постали не сухі біографічні довідки відомих особистостей, а живі люди зі своїми мріями, прагненнями, натхненням, болем. Ці видатні українці пройшли гідний увічнення життєвий шлях, проте впродовж десятиліть, а то й сотень років їхні імена піддавали забуттю. І лише сьогодні — в незалежній Україні — ми можемо належно оцінити та віддати шану людям, які стали гордістю і славою України.

У книзі «Видатні діячі України минулих століть» представлено 300 наших співвітчизників. Кожне ім'я — це славетна доля і багатющий творчий, науковий та духовний спадок. Здебільшого ці люди не були героями за життя. Їхню працю часто не визнавали, їх ув'язнювали, наукові лабораторії закривали, рукописи спалювали. Проте ці рукописи не згоріли у вогні історії. І сьогодні Україна схиляє голову перед величчю своїх попередників. Ми можемо зробити це тому, що вони не схилили голови ні перед ким, окрім рідної землі.

Без духовної спадщини ми жебраки

SOS!

24 серпня, саме у День незалежності України, виповнюється 85 років Острозькому краєзнавчому музею — одному з відділів Державного історико-культурного заповідника Острога. Але торжества з цієї нагоди будуть більш ніж скромними...

— Від початку року з обласного бюджету надано лише 169 тисяч гривень, — розповідає директор заповідника **Сергій КИБКАЛО.** — Цього ледь вистачає на зарплату і щоб розрахуватися за теплоенергоносії. За найскромнішими підрахунками, нам потрібно хоча б 700 — 800 тисяч гривень на рік.

Щоправда, торік під час підготовки до святкування 900-річчя Острога і заповіднику дещо перепало. До краєзнавчого музею було підведено газ — щоб підтримувати належний температурний режим у залах та сховищах. Нині на черзі — опалення Музею книги, де зберігається понад тисячу старовинних рукописів і видань.

Та цього недостатньо. Тому працівники заповідника змушені були на видному місці в музеї прилаштувати скриньку для добровільних пожертв. Хоча щороку через музейні зали проходить більш як сорок тисяч чоловік, не кожен з огляду на скромні доходи може щось кинути до скриньки. Торік усе-таки вибрали з неї більше тисячі гривень. Пожертви поклали на банківський рахунок заповідника і збиралися використати для реставрації експонатів. Але...

— Ми заборгували сантехнікові, — веде далі Сергій Кибкало. — Той звернувся до суду, і виконавча служба наклала арешт на рахунок. Усі пожертви перейшли до гаманця позивача.

Звичайно, можна зрозуміти й сантехніка, який ті кошти заробив своєю працею. Однак цей випадок свідчить про те, що культура наша фінансується за залишковим принципом. В облуправлінні культури, розуміючи складне становище заповідника, лише розводять руками: мовляв, безгрошів'я.

Державний заповідник Острога — справжня знахідка для тих, хто любить історію та мистецтво. У краєзнавчому музеї, що розташувався в замку князів Острозьких, виставлено близько трьох тисяч експонатів, а загалом їх у запасниках — до 53 тисяч. Тут і знаменита «Острозька Біблія» першодрукаря Федорова, і живопис XVII — XVIII століть, і нумізматична колекція, й цінні ікони XVI — XVIII ст. ст.

Працівники заповідника не люблять навантажувати своїми проблемами: звірились, що їх почують, допоможуть, що знайдуться меценати, готові вкласти кошти у реставрацію ікон, картин (на відновлення кожної з них потрібно до трьох тисяч гривень). А, може, все-таки почують SOS з Острога?

— Зараз в області толока: будуємо академмістечко, щоб залучити кращі викладацькі кадри до національного університету «Острозька Академія», — каже голова Острозької райдержадміністрації **Ярослав МАЗУР.** — На черзі проблеми заповідника. Часткове їх розв'язання голова облдержадміністрації **Микола СОРОКА** вбачає у створенні в Острозі картинної галереї, де можна було б розмістити полотна. Але перед цим треба знайти спонсорів та з їх допомогою покрити витрати на реставрацію картин.

Розмірковуючи про відсутність грошей, згадаймо, що не використана ще одна можливість заробітку коштів на нашу духовну спадщину: історичний туризм. Тим паче, Рівненщина ідеально для нього підходить: Острог, Корець, Дубно, Берестечко...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімку: пам'ятник князям Острозьким.

Фото з архіву «ГУ».

Про те, що було і буде

Ляльки — це слухняні люди

Півтора десятка колективів із України, Росії, Білорусі, Польщі, Румунії зібралися в Криму на II Міжнародний фестиваль театрів ляльок. Казки, філософські притчі, інтермедії показували учасники свята, мандруючи сонячним півостровом. Сміливими експериментами підкорила малих і дорослих глядачів трупа Хмельницького обласного лялькового театру. Вистава «Тарас» в її постановці — володар гран-прі XIII Міжнародного фестивалю «Театр в чемодані» (Польща). Польські актори з Вроцлава представили іронічну, добру виставу «Смішний дідусь», з Ломжа — оригінальну версію «Кравця Ниточки». Несподіваним було тлумачення знаменитої «Білосніжки»: казку привіз румунський театр маріонеток з міста Арада, яке, до речі, вже два роки приймає у себе відомий фестиваль «Євромаріонет».

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

А чим іще обмінюватись, як не досвідом?

У західнонімецькому місті Герне було представлено виставковий проект луганської організації Спілки художників України та Міжнародної федерації митців ЮНЕСКО. Втрьох демонстрували свої роботи (графічні та ювелірні) батько та два сини Шевердіни. Сподобалася закордонним поціновувачам графіка Ірини Шарової. Метою проекту був обмін творчим досвідом між членами гернеського клубу «Сила дружби» та луганськими художниками.

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

Хороводи під зорями Софіївки

Викладачі 20 вузів країни зібралися в Уманській сільгоспакадемії і затвердили Положення про Всеукраїнський фестиваль народної творчості «Софіївські зорі». Міжвузівському святу дає зелену вулицю рідне Міністерство аграрної політики. Початкові тури творчого змагання відбудуться у вузах. А заключний етап заплановано провести біля водограїв легендарного дендропарку «Софіївка».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Видання

Зв'язківці захопилися мистецтвом

Чернівецька дирекція ВАТ «Укртелеком» видала художній альбом «Ватикан у репродукційних гравюрах XIX століття». Сувенірне видання, яким зв'язківці започаткували серію мистецьких видань, відправлено в дарунок Папі Римському Івану Павлу II. Один з томів буде присвячено буковинським художникам-прикладникам.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Натхнення болохівського літа

Пленери

Художня експозиція, що відкрилася в Житомирі, має назву «Болохівський липень». Це — творчий підсумок десятиденного пленеру групи митців у Любарському районі.

Традицію започаткували два роки тому у Верхівні Ружинського району. А присвячено той перший пленер було 200-річчю від дня народження Бальзака. Тоді художники різних напрямів і стилів відобразили на полотні місця, де творець "Людської комедії" пережив своє велике кохання. Виставку «Стежками Бальзака» експонували потім у Житомирі та Києві. Наступний пленер було проведено в Денишах — мальовничій місцевості під Житомиром, яку природа створила, здається, саме для того, щоб надихати художників.

Цього разу, напередодні десятиріччя незалежності України, було обрано невипадковий маршрут поїздки. Болохівська земля — давньоукраїнська історична область. А звернення митців до минувшини має нагадати, наскільки всі ми відповідальні перед історією.

Перед відкриттям експозиції Юрій Єхануров, перший заступник глави адміністрації Президента України, та Володимир Лушкін, голова облдержадміністрації, відвідали будинок, що в ньому народився Святослав Ріхтер. За це приміщення творча інтелігенція облцентру вела довгу боротьбу з міською владою, щоб перетворити його на музей. Слід сподіватися, що запевнення керівників — не кинута на вітер обіцянка: мовляв, ми ще не знаємо, де шукатимемо гроші на ремонт, але музей буде.

Олексій КАВУН.

Житомир.

Погода

18—19 серпня в Україні без опадів. Температура повітря вночі 13—18, вдень 25—30 градусів тепла. У південних областях вночі 16—21, вдень 28—33 градуси вище нуля.

На Київщині мінлива хмарність. Без опадів. Температура вночі 13—18, вдень 25—30 градусів тепла.

Український гідрометцентр.

Фотоусмішка

Кореада — не корида

170 обдарованих учасників із Києва, Харкова, Сімферополя та інших міст України зібрав в Одесі Всеукраїнський фестиваль корейської культури «Кореада-2001».

На знімку: *фестиваль — місце знайомств.*

Фото Олександра СЄРОГО (Укрінформ).

Редактор номера Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.
Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.
Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».
Зам. 0311147.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України
Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Засновник і видавець — Верховна Рада України